

PM 2004 RVIII (Dnr 309-4445/2003)

Slutredovisning av åtgärder inom Räcksta krematorium

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Föreliggande slutredovisning av åtgärderna inom Räcksta krematorium
godkänns.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Bakgrund

Resultatet av den tekniska och i övrigt huvudsakligen interiörmässiga upprustning i form av s.k. investeringsobjekt som Räcksta krematorium genomgick från slutet av juli 2002 till början av maj 2003 skall enligt beslut i kommunfullmäktige framläggas i en lämplig slutredovisning. Efter ett halvårs fortlöpande drift och nyttjande av krematoriet samt olika utförda mätningar kan här presenteras en sådan redovisning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kyrkogårdsnämnden. Kyrkogårdsnämnden konstaterar sammanfattningsvis att arbetet med Räcksta krematorium varit omfattande och fungerat bra.

Mina synpunkter

Målsättningen med upprustningen av Räcksta krematorium har varit att skapa förutsättningar för hög driftsäkerhet, god driftekonomi och arbetsmiljö, effektiv energianvändning, låga skötsel-/underhållskostnader och god tillgänglighet samt att tillgodose högt ställda miljökrav. Det sistnämnda har inneburit framför allt att nå föreskrivna emissionsnivåer.

Jag vill påminna om de utomordentligt höga krav som ställs på ett krematorium både ur etisk och miljömässig synvinkel.

Anläggningen har nu varit i full drift under drygt ett halvår och jag kan konstatera att målsättningen uppnåtts. Anläggningen är mycket uppskattad av såväl personal, branschfolk som allmänhet. Utsläppsmätningar har visat sig vara tillfredsställande. Detta gäller också av staden angivna miljömål. Förväntad minskad energiförbrukning har reellt uppmätts till 15-20% för elkraft och ca 40% för stadsgas.

Totalutgiften för upprustningen slutar på 31 mnkr vilket är 4 mnkr mindre än planerat. Detta kan hänföras till en god upphandling. De inkomster som kan knytas till investeringen är de fortlöpande ersättningar som Fortum Värme AB kommer att utge till kyrkogårdsförvaltningen för värmeenergin som man kan få via kylvattenkrets och värmeväxlarfunktion. Inkomsterna kan komma att röra sig om ca 250.000 kr per år. Detta kan dock tidigast bli aktuellt under nästa år.

Ifråga om de ”miljövinster” som förväntades - har fyra kommit att visa sig vara branschledande. Utsläppsnivån för de ytterst miljöfarliga dioxinföreningarna har varit mindre än hälften av stipulerat värde. Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation och miljöförvaltningen har olika åsikter när det gäller lägsta rökgashastighet och om hur ofta besiktning ska ske och dessa frågor har ansetts vara av intresse att överlämna till miljödomstolen att avgöra. Dom har ännu ej fallit.

Sammantaget kan jag konstatera att kyrkogårdsnämnden och förvaltningen på ett föredömligt sätt genomfört ett stort projekt med flera riskmoment varför jag nu föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

Föreliggande slutredovisning av åtgärderna inom Råcksta krematorium godkänns.

Stockholm den 26 maj 2004

VIVIANN GUNNARSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Bakgrund

Vid årsskiftet 2000/2001 diskuterades inom kyrkogårdsförvaltningen olika åtgärder av uppgradering avseende den krematorietekniska installationen i Räcksta krematorium.

I denna ingick den "första generationens" rökgasreningsutrustning, som då hade nyttjats under närmare 25.000 kremationer. Olika drifttekniska misshälligheter tydde ofelbart på att dess tekniska livslängd höll på att utlöpa.

Mot bakgrund av rådande förhållanden beslöt kyrkogårdsnämnden om utbyte av all krematoriets befintliga förbrännings- och rökgasrenings- samt kyltekniska utrustning tillsammans med förnyelse av vissa administrations-, förvarings- och kommunikationsutrymmen. Dessa insatser beräknades kräva investeringsmedel i storleksordningen 36 mnkr.

På grund av beloppsnivån förutsattes att investeringen följde den särskilda beslutsgång som kommunfullmäktige fastställde genom beslut hösten 1999.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts av kyrkogårdsförvaltningen och kyrkogårdsnämnden.

Kyrkogårdsnämnden beslutade den 9 december 2003 att

1. godkänna föreliggande slutredovisning av åtgärderna inom Räcksta krematorium
2. överlämna slutredovisningen till kommunstyrelsen
3. låta densamma i anpassad form ingå i nämndens verksamhetsberättelse för 2003.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 december 2003, har i huvudsak följande lydelse.

Inledning

Resultatet av den tekniska och i övrigt huvudsakligen interiörmässiga upprustning i form av sk investeringsobjekt som Räcksta krematorium genomgick från slutet av juli 2002 till början av maj 2003 skall framläggas i en tillämplig slutredovisning. Efter ett halvårs fortlöpande drift och nyttjande av krematoriet samt olika utförda mätningar kan förvaltningen här presentera en sådan redovisning.

Bakgrund

Vid årsskiftet 2000/2001 diskuterades inom kyrkogårdsförvaltningen olika åtgärder av uppgradering avseenden den krematorietekniska installationen i Räcksta krematorium.

I denna ingick den "första generationens" rökgasreningsutrustning, som då hade nyttjats under närmare 25.000 kremationer. Olika drifttekniska misshälligheter tydde ofelbart på att dess tekniska livslängd höll på att utlöpa.

Mot bakgrund av rådande förhållanden beslöt kyrkogårdsnämnden om utbyte av all krematoriets befintliga förbrännings- och rökgasrenings- samt kyltekniska utrustning tillsammans med förnyelse av vissa administrations-, förvarings- och kommunikationsutrymmen. Dessa insatser beräknades kräva investeringsmedel i storleksordningen 36 Mkr.

På grund av beloppsnivån förutsattes att investeringen följde den särskilda beslutsgång som kommunfullmäktige fastställde genom beslut hösten 1999 (utl. 1999:174 Dnr 984/1999).

De nämnda reglerna innebar att planerade insatser i Räcksta krematorium fick redovisas i dels ett 'inriktningsärende' och dels ett 'genomförandeärende' och dessa resultaterade 2002-01-21

(§ 21) i fullmäktiges godkännande av en uppräknig av kyrkogårdsnämndens investeringsutgift med 36 Mkr för 2002 och 2003.

Den slutredovisning i form av särskilt nämndärende, som här presenteras, är också en följd av dessa regler.

Slutredovisning

Det som slutredovisningen skall ge svar på är huruvida projektets mål och syften uppnåtts

tidplanen följts

några avvikelser inträffat avseende investeringskalkyl, utgifter, inkomster, finansiering

budgeten hållits

risker bemästrats

andra avvikelser uppträtt och om dessas orsaker klarlagts

Mål och syften

Sammantagen målsättning med upprustningsplanerna för Räcksta krematorium var att skapa förutsättningar för hög driftsäkerhet, god driftekonomi och arbetsmiljö, effektiv energianvändning, låga skötsel-/underhållskostnader och god tillgänglighet samt att tillgodose högt ställda miljökrav. Det sistnämnda innebar framför allt att nå föreskrivna emissionsnivåer. Insatserna skulle också ge till resultat en allmän upprustning av lokalernas ytskikt, belysning och dylikt samt förbättrad logistik.

Det finns anledning betona de oundgängliga krav på driftsäkerhet och kontrollerade miljöförhållanden, bland annat utsläpp till luft, som berör krematorieverksamhet med dess etiska bas och den till denna kopplade strävan, att uppfylla av staden uppsatta miljömål.

Åtgärderna avsågs också medföra länge åsyftade förbättringar av personalens arbetsförhållanden fysiskt, psykiskt och arbetstidsmässigt och dess möjligheter att effektivisera lokala transporter, drift- och övervakningsrutiner liksom service till allmänheten samt att minska allmänna driftomkostnader för främst elkraft, fjärrvärme och stadsgas.

Under det dryga halvår som anläggningen varit i full drift har driftsäkerheten varit hög, driftsekonomin god, arbetsmiljön mycket tillfredsställande, energianvändningen effektiv, skötsel- och underhållskostnader låga, tillgängligheten god, högt ställda miljökrav har infriats, interiörers layout och utförande har uppskattats av personal, branschfolk och allmänhet. Branschenligt ställda miljökrav har genom såväl allmänna standardkontroller för krematorier som särskilda, kvalificerade spridningsberäkningar och utsläppsmätningar visat sig vara tillgodosedda. Detta gäller också av staden angivna miljömål.

En särskilt eftersträvarsvärd, men samtidigt vanskelig föresats att infria, var anslutningen via värmeväxlare av rökgasreningsutrustningens gaskylningsfunktion till stadens externa fjärrvärmenät. Genom ett ömsesidigt (Birka Energi AB/Fortum Värme AB och kyrkogårdsförvaltningen) gemensamt miljötekniskt synsätt kunde denna lösning komma till stånd. Förväntad minskad energiförbrukning har reellt uppmätts till 15-20% för elkraft och ca 40% för stadsgas.

Tidplan

Från inledningen med programarbete, via myndighetshandläggning/-beslut, projektering, upphandling och produktion/leverans/installationer till besiktningar med prestandaprov, beräknades ca 18 månader förflyta. I juni 2001 inleddes vid sidan av programarbetet förberedelser enligt Miljöbalken, det vill säga samråd i olika former. Tillståndsansökan med miljökonsekvensbeskrivning inlämnades i oktober 2001. Projektinnehåll med tillämpliga kostnadsberäkningar förelåg samtidigt och fram till årskiftet 2001/2002 fortgick projektering, med avsikt att anbudsförfrågan skulle distribueras under januari 2002. Därpå följande anbudshandläggning och utfärdande av beställningar förutsattes pågå till april och produktionsledet under maj-september. Slut- och efterbesiktningar, miljökontrollmätningar skulle avsluta projektet fram till december 2002.

Projektet fortlöpte enligt ovan t o m anbudsförfrågans distribution till på den nationella och internationella marknaden tillgängliga branschföretag. Anbudshanteringen med ingående utvärdering krävde längre tid än avsett och först i augusti 2002 inleddes arbetena med utrivning av befintliga installationer o dyl. Produktionsperioden sträckte sig till början av april 2003, då provdrift kunde påbörjas och som sedan övergick i ordinarie dito. Under samma månad underkastades anläggningen branschgenerella miljökontrollmätningar. Med bl a resultaten av dessa som grund utfärdades i juni slut- och efterbesiktningsutlåtanden.

Eftersom kyrkogårdsförvaltningen efter driftstart, som ett led i att tillsammans med miljömyndigheterna vinna mer kunskap om krematoriets miljöpåverkan, lät utföra ytterligare utsläppskontroller och har anförut synpunkter på ett par (av totalt tolv) punkter i länsstyrelsens verksamhetstillstånd, förs fortfarande myndighetsöverläggningar därom.

Avvikelse avseende investeringskalkyl, utgifter, inkomster, finansiering

Den investeringskalkyl som låg till grund för fullmäktiges beslut angav följande belopp.

Byggnadskostnader	30.550.000 kr
Inredningskostnader	250.000
Konsultkostnader	1.425.000
Byggherrekostnader	<u>3.772.780</u>
<hr/> S:a kr 35.997.780:-- Avrundat 36 Mkr	

Nu föreliggande ekonomiska redovisning pekar på en totalutgift för objektet om ca 31 Mkr. Huvudorsaken till avvikelserna från kalkylen är, att den krematorietechniska utrustningen genom upphandlingskriterier och marknadskonkurrens kunde anskaffas för ca 4 Mkr under beräknat belopp. Sammantaget är, med tanke på att planerade åtgärder till alla delar fullföljts, investeringsutgifterna väl utnyttjade.

De inkomster som kan knytas till investeringen är de fortlöpande ersättningar som Fortum Värme AB kommer att utge till kyrkogårdsförvaltningen för den via kylvattenkrets och värmeväxlarfunktion till fjärrvärmenätet avbördade värmeenergin. Det är fn vanskligt att lämna någon uppgift härom men det kan röra sig om ett årligt belopp på ca 250.000 kr.

Fram till början av 2005 erhålles dock ingen ersättning, enär Birka/Fortum Värme också gjort egna investeringar för ca 1,5 Mkr.

Det nämnda fullmäktigebeslutet angav, att för 2002 medgavs en ökning av kyrkogårdsnämndens investeringsutgifter med 32 Mkr och resterande 4 Mkr skulle inordnas i 2003 års budget. På grund dels av olika förskjutningar i upphandlings- resp produktionsskedet och dels av sammanlagt lägre utgift (ca 31 Mkr) än beräknat, belastar ca 17 Mkr 2002 och ca 14 Mkr 2003. Om att budgeten underskridits med ca 4 Mkr minskar i finansieringshänseende kapitalkostnaderna i inledningsskedet med ca 0,4 Mkr per år.

Budgethållning

Som framgått ovan har totalbudgeten för planerade åtgärder hållits med god marginal. Outnyttjade medel uppgår till ca 4 Mkr.

Bemästrande av risker

Det som i inriktnings- resp genomförandeaärendet i någon mån kunde anföras som risker eller osäkerhetsfaktorer knöts huvudsakligen till funktionsförhållanden hos den krematorietechniska utrustningen. Då i form av allmänna driftfunktioner och dessas kopplingar till miljöutfästelser som var grundläggande för investeringen som sådan.

Angivna förutsättningar för investeringen utgiftsmässigt bedömdes ha få riskfaktorer.

Apropå detta nåddes i upphandlingen ett mycket tillfredsställande resultat och projektet präglades av en synnerligen målmedveten ekonomistyrning och kontroll för att budgeten ej skulle äventyras. En förutsättning härför var den noggrant formade projektgruppens sammansättning.

Ifråga om de ”miljövinster” som förväntades - grundade på åtta olika emissionsmätningar - kom fyra att visa sig vara branschledande (kvicksilver i två versioner, kolmonoxid och stoft), tre (kolväte, klorväte och dioxin) uppfyllde generella nationella krav medan en (kväveoxider) motsvarade gängse förhållanden vid svenska moderna krematorier. Anmärkningsvärt tillfredsställande var utsläppsnivån för de ytterst miljöfarliga dioxinföreningarna, nämligen mindre än hälften av stipulerat värde. Med miljömyndigheterna förs överläggningar om hur dessa ”överlopsresultat” skall betraktas.

En osäkerhetsfaktor var också strävandena att avbörda rökgasreningens överskottsenergi till det externa fjärrvärmenätet, som skulle lösa ett kyltekniskt kostnads- och bullerbelastande problem. Möjlighet för detta gavs dock vara och utvecklades till bästa tänkbara lösning genom tillmötesgående från Birka Värme AB och senare Fortum Värme AB, varigenom anknytning till central del av nätet kunde ske.

Efter ett halvårs drift råder stabila förhållanden som främjar såväl arbetstillfredsställelse som nedtoning av ev osäkerhetsfaktorer.

Om än sidoordnat för projektet som sådant var det för kyrkogårdsförvaltningen en fränkomlig förutsättning, att Skogskrematoriet personellt och tekniskt kunde kraftigt utöka kremationsverksamheten under objektets produktionsskede med stängning av Räcksta krematorium. En ökad förslitning i olika avseenden kan också konstateras för Skogskrematoriet och dess personal var vissa perioder hårt arbetsbelastad.

Andra avvikelser och klarläggande av dessas orsaker

Sist under rubriken Tidplan angavs att kyrkogårdsförvaltningen haft synpunkter på två punkter/villkor i länsstyrelsens verksamhetstillstånd för Räcksta krematorium. Det rör sig dels om periodiciteten (varje år) för mätning av kvicksilveremissioner och dels om lägsta tillåtna rökgashastighet (8 m/s). Förvaltningen vill med åberopande av Naturvårdsverkets tillämpning, att emissionsmätning skall ske vart tredje år och med stöd av egen utredning, att rökgashastigheten kan få sjunka till 5 m/s under vissa kortare driftstillfällen.

Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation och Stockholms miljöförvaltning har olika åsikter i denna fråga och hävdar efter förvaltningens propåer varsin av nämnda punkter. Det har därför blivit ett ärende för miljödomstolen att avgöra. Dom har ännu ej fallit.

Avslutning

Med det som här anförts anser sig förvaltningen ha gett den slutredovisning av aktuellt investeringsobjekt inom Räcksta krematorium som kommunfullmäktige föreskrivit och hemställer om nämndens godkännande av densamma.

Fullmäktige framhåller också att redogörelse för slutredovisat projekt skall inordnas i nämndens verksamhetsberättelse till kommunstyrelsen.

Samråd med de fackliga organisationerna har ägt rum 2003-12-02.